

SEVEROATLANTSKI PAKT I ODBRANA EVROPE

KOMANDNO-ŠTABNA VEŽBA CPX 2

Od 9 do 13 marta o. g. u Rokankuru (Francuska), u Štabu Vrhovne komande savezničkih snaga u Evropi, održana je vežba CPX 2 kojoj je prisustvovalo oko 300 viših oficira Organizacije Severoatlantskog pakta, među kojima je bilo oko 90 najviših komandanata i štabnih oficira. Vežbom je rukovodio feldmaršal Montgomeri, zamenik Vrhovnog komandanta u Evropi, a njen je cilj bio da prouči izvesne probleme koji bi se mogli pojaviti u okviru odbrane Evrope. Ova vežba u zatvorenim prostorijama mogla bi se tačnije opisati kao serija grupnih diskusija koje su najvišim oficirima NATO-a omogućile da ispitaju i prouče probleme odbrane Evrope od moguće agresije.

Prilikom izvođenja vežbe primenjene su najsavremenije metode koje su u Britanskoj armiji u praksi od pre više godina i koje su u okviru NATO-a već bile primenjene aprila 1952 u vežbi CPX 1. Ove godine se od tehničkih novina na kartama i šemama pojavljivala nevidljiva fluorescentna svetlost, zajedno sa lampama sa ultravioletnim zracima. U toku vežbe vršeno je jednovremeno prevodenje na četiri jezika: engleski, francuski, italijanski i turski.

Na kraju vežbe je general Ridžvej pred svima učesnicima izjavio da je ona doprinela *boljem shvatanju problema, njihove širine i načina za njihovo rešenje.*

Pored toga, on je izrazio svoje ubeđenje da su šefovi vojnih snaga koji su prisustvovali vežbi jasno uvideli zajedničke ciljeve svojih zemalja i njihovih oružanih snaga. General Ridžvej je takođe rekao da ni nauka, ni proizvodnja, ni vojna sredstva, ni civilni izvori nisu sami po sebi u stanju da izvrše zadatak koji je sebi postavio NATO. Jedino potpuna integracija svih tih sredstava može da pruži otpor snagama koje stoje pred saveznicima. Na kraju, čestitao je feldmaršalu Montgomeriju na izvanrednom načinu rukovođenja vežbom.

*(The Illustrated London News, 21 mart 1953;
Agence France Presse, 13 mart 1953)*

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

Ž. R.: OFICIRSKE ŠKOLE U SAD

Između Prvog i Drugog svetskog rata, ili bolje, do 1935 godine, efektivni suvozemnih snaga SAD iznosili su jedva 140.000 ljudi. Međutim, u toku Drugog svetskog rata Američka armija se toliko proširila i razgranala da je njeno brojno stanje na kraju rata iznosilo preko osam miliona ljudi. Da bi omogućile ovako veliko proširenje svojih oružanih snaga i najpravilnije i najefikasnije iskoristile svoj ogromni potencijal, SAD obraćaju vrlo veliku pažnju na spremu i usavršavanje starešinskog kadra. Ovo se u prvom redu odnosi na oficire, pošto oni treba da rukovode armijom čija je tehnička oprema bez presedana u istoriji velikih armija. Svaki američki oficir pri stupanju u Armiju mora da ima solidnu srednjoškolsku spremu. Sva tri vida oružanih snaga SAD imaju *svoje* posebne oficirske škole. Iz njih se dobijaju oficiri dotičnih vidova, a postoje i škole u kojima se oni postepeno usavršavaju za najviše komandovanje u okviru tog vida oružanih snaga. Sem toga, svaki vid oružanih snaga ima škole za svoje službe i tehničke i stručne organe.

Postoje i takve škole u kojima se izučava združeno dejstvo sva tri vida oružanih snaga, njihova upotreba u najširem obimu i u vezi sa spoljnom politikom i ekonomsko-industriskom mobilizacijom zemlje.

Ovde će biti reči poglavito o dobijanju i usavršavanju aktivnih oficira ili kako ih Amerikanci zovu »oficira regularne armije« (*Regular Army Officers*). Pored toga, zbog ograničenja u prostoru, biće detaljnije iznete škole Kopnene armije, dok će škole Vazduhoplovstva i Mornarice biti samo pomenute; ovo tim pre, što među njima postoji velika sličnost sa onim prvima.

Armiju SAD sačinjavaju tri elementa, ili kako oni kažu »komponente« (*component*). Osnovu pretstavlja stajaća ili Regularna armija (*The Regular Army*), koju, u pogledu starešinskog kadra, sačinjavaju aktivni oficiri i podoficiri koji služe po svojoj volji i pod platom obavljaju garnizone službe; ona je pod normalnim prilikama relativno malobrojna. Zbog povećane ratne opasnosti, i stajaća vojska se proširuje dolaskom godišta i kategorija na obavezno služenje. Tako je ona neposredno pred početak sukoba u Koreji imala oko 596.000 ljudi, a sada broji oko 1.550.000 ljudi. Druga komponenta Armije SAD jeste Nacionalna garda (*The National Guard*), koja je prvobitno imala da bude neka vrsta milicije. Svaka država u federativnom sklopu SAD, a i neke teritorije van toga sklopa, imaju svoje jedinice Nacionalne garde i one stoje pod guvernerom dotične države (teritorije). Nju čine oficiri, podoficiri i ljudstvo iz građanstva. Njihova služba u Gardi je na potpuno dobrovoljnoj osnovi. Oni imaju svoje jedinice, oružje i opremu i vežbaju se povremeno pod rukovodstvom Regularne armije. Starešinski kadar se takođe usavršava u raznim školama. Nacionalna garda ima odelo, oružje i opremu kao i Regularna armija i organizovana je kao i ona. Najveće jedinice su divizije. Na slučaj ratne opasnosti pojedini pukovi Nacionalne garde ili čitave njene divizije mogu se aktivirati i preći u saveznu službu. U toku Drugog svetskog rata Nacionalna garda je dala 18 divizija. Komandanti divizija su generali potekli iz starešinskog kadra same Garde.

Treću komponentu pretstavlja Organizovana rezerva (*The Organized Reserve Corps*) koju čine rezervni oficiri (*The Officers' Reserve Corps*) i rezervno ljudstvo (*The Enlisted Reserve Corps*).

Regularna armija, Nacionalna garda i Organizovana rezerva zajedno sačinjavaju Armiju SAD (*The US Army*). Nacionalna garda i Organizovana rezerva su njene civilne komponente (*Army Civilian Components*).

Vazduhoplovstvo i Mornarica imaju takođe svoje civilne komponente.

A) Škole Armije, Vazduhoplovstva i Mornarice

1) Škole Armije iz kojih se dobijaju oficiri. — Aktivni i rezervni oficiri dobijaju se iz: Vojne akademije SAD; Škole za oficirske kandidate i Škole za rezervne oficire.

Vojna akademija SAD (The United States Military Academy USMA) nalazi se na istoriskom mestu u Vest Pointu u državi Njujork. Osnovana je 1802, te je prošle godine proslavila 150-godišnjicu svoga postanka. Iz nje se dobijaju oficiri rodova vojske i vazduhoplovstva. Redovan kurs Akademije traje 4 godine, od kojih 3 pripadaju opštem kursu, a četvrta je namenjena specijalizaciji za određeni rod vojske ili vazduhoplovstvo. U Akademiju se prima po 2.496 pitomaca koji moraju ispuniti sledeće uslove: da su završili gimnaziju, da polože prijemni ispit (matematika, engleski jezik, istorija), da nisu mlađi od 17 ni stariji od 22 godine, da nisu oženjeni i da su ocenjeni kao fizički i duševno sposobni. Prijem kandidata vrši se konkursom. Za svako prazno mesto postoje 4 kandidata, od kojih je jedan glavni a tri rezervna, ako bi glavni ili sledeći kandidati bili odbijeni na lekarskom pregledu ili pali na prijemnom ispitu. U Akademiju se primaju samo državljani SAD. S vremena na vreme Kongres može odobriti da i strani državljani (napr. iz država Južne Amerike) stupe u ovu Akademiju, ali po završetku nje ne mogu koristiti pravo za službovanje u Armiji ili Vazduhoplovstvu SAD. Priljeni pitomec obrazuju Kadetski korpus, koji je taktički organizovan u brigadu od dva puka, a svaki puk u tri bataljona od po četiri čete. Na čelu Akademije nalazi se načelnik u činu generala (*Superintendent*), koji upravlja nastavom i školom kao celinom. Kao disciplinski starešina i pomoćnik načelnika postoji komandant kadeta (*Commander of Cadets*). Oficiri koji završe ovu Akademiju i budu unapređeni u čin potpo-

ručnika obrazuju klasu, koja se obeležava godinom proizvodstva. Raspored klase od 1950 godine, koja je iznosila 663 kadeta, na rodove vojske i vazduhoplovstvo bio je ovakav: vazduhoplovstvo 166; artiljerija 125; tenkovske jedinice 54; pešadija 218; inženjerija 65 i služba veze 35.

Za dobijanje aktivnih oficira Mornarice postoji *Pomorska akademija SAD (United States Naval Academy)* koja se nalazi u Anapolisu, u Merilendu. Prijem kandidata i sve ostalo slično je Vojnoj akademiji u Vest Pointu.

Najzad, za dobijanje aktivnih oficira obalske zaštite postoji i *Akademija obalske komande (US Coast Guard Academy)*, u Novom Londonu (New London) u Konektiketu.

Za dobijanje rezervnih oficira postoje sledeće škole:

Škole za oficirske kandidate (Officer Candidate Schools — OCS). — U pripravnim stanju ili u slučaju rata, u pojedinim centrima obrazuju se škole za rodove vojske, službe, Vazduhoplovstvo i Mornaricu, u koje ulazi izvestan broj ljudstva pozvatog na vojnu dužnost, koje ima kvalifikacije da postane oficir. Takve škole postoje: u Fort Rajliju u Kansasu — za sve rodove vojske i službe sem pešadije i artiljerije; za pešadiju — i u Fort Beningu, u Džordžiji, a za artiljeriju — u Fort Silu, u Oklahomi.

Za ulazak u ove škole, pored ostalih uslova, dolaze u obzir lica koja se već nalaze u Armiji i imaju svršenu srednju školu, a ocenjena su od pretpostavljenih starešina da zaslužuju da budu kandidati za oficire. Kurs ovih škola traje 22 nedelje, posle čega kandidati polažu propisane ispite i unapređuju se u čin potporučnika.

Za vreme Drugog svetskog rata ove škole su podmirile ogromno povećane potrebe u oficirima, koji su se u ratu pokazali na potpunoj visini.

Škole za dobijanje spremne za rezervne oficire (The Reserve Officers' Training Corps — ROTC). — Još u početku stvaranja SAD došlo se na ideju da mladići u toku svojih studija na univerzitetima treba jedan deo vremena da posvete vojnim pitanjima i na taj način dobiju potrebno znanje za buduće starešine u oružanim snagama. Na toj osnovi, još 1829 godine jedan od univerziteta u Virđiniji dobio je vojnu komponentu i postao *Virđiniski vojni institut*. Uskoro potom ovom primeru sledovala je i Južna Karolina i univerzitet u Čarlstonu pretvorila u vojni univerzitet. Američki Kongres je docnije (1862) doneo zakon po kome će svaka država i teritorija dobiti materijalnu pomoć savezne vlade za ostvarenje ovakvih škola. Sada ih u SAD ima 52.

Za vojni deo nastave predviđeno je po nekoliko časova nedeljno. U toku semestralnih raspusta izvode se praktične vežbe, a po završetku škole polaže se ispit za unapređenje u čin potporučnika. Ovakvo dobiveni oficiri prevode se u rezervu.

Izvesni naučni radnici i specijalisti po važnijim pitanjima, uvršćeni u oružane snage SAD, mogu dobiti čin rezervnog oficira i bez prethodne obuke u školi.

2) *Škole za usavršavanje oficira pojedinih vidova oružanih snaga.*—

Novoproduzvedeni oficir odlazi na službu u trupu ili odgovarajuću ustanovu na praksu, kroz koju dobija razne funkcije i dopunjuje svoja školska znanja. Tako, naprimer, pešadiski novoproduzvedeni oficir prve godine nalazi se u streljačkoj četi, druge u četi pratećih oruđa, a treće u štabu pešadiskog puka. Posle toga on odlazi u Pešadisku školu, na njen osnovni tečaj koji traje pet meseci. Zatim se vraća opet u trupu i sada je na službi u štabu bataljona. Posle toga on opet odlazi u Pešadisku školu, na njen viši tečaj, ili u neku drugu školu za specijalizaciju. Sličan slučaj je i sa oficirima ostalih rodova vojske i službi. Na taj način je službovanje jednog oficira u toku prvih deset godina službe ispunjeno stručnim usavršavanjem.

Škole koje postoje u Suvozemnoj vojsci SAD su sledeće:

a) *Škole rodova vojske i službi (Branch Schools)*, koje ćemo zbog nedostatka prostora samo pomenuti. Te su škole sledeće:

— Tečaj za vezu sa vazduhoplovstvom (*Air Support Specialist Course*); Opšta vojna škola (*The Army General School*); Škola oklopnih jedinica (*The Armored School*); Artiljerijska škola (*The Artillery School*); Artiljerijska škola — odeljak za PA i dirigovane projekte (*The Artillery School, Antiaircraft and Guided Missiles Branch*); Pešadiska škola (*The Infantry School*); Administrativna ško-

la (*The Adjutant's General's School*); Škola za hemijske jedinice (*The Chemical Corps School*); Inženjeriska škola (*The Engineer School*); Intendantska škola (*The Quartermaster School*); Oružno-tehnička škola (*The Ordnance School*); Škola veze (*The Signal School*); Saobraćajna škola (*The Transportation School*); Vojno-medicinska škola (*Army Medical School*); Vojno-policajska škola (*The Provost Marshal General's School*) i Vojno-finansiska škola (*Army Finance School*).

Skoro svaka od pomenutih stručnih škola ima više i niže tečajeve, kao i skraćene kurseve za oficire Nacionalne garde i iz rezerve. Tečajeva ima raznih vrsta i oni kod jedne iste škole veoma različito traju: od nekoliko nedelja do pola, pa i celu godinu dana.

Vazduhoplovstvo i Mornarica imaju svoje stručne škole, koje su po svojoj organizaciji slične već pomenutim školama Suvozemnih snaga.

B) Škole za sticanje višeg vojnog obrazovanja postoje u okviru svakog od pojedinih vidova oružanih snaga, te spadaju pod nadležnost odgovarajućeg ministarstva: Vojske, Vazduhoplovstva ili Mornarice. Te su škole sledeće:

1) Komandno — štabna škola (*The Command and General Staff College*), u Fort Levenvortu, u Kansasu.

U ovu školu stupaju aktivni oficiri svih rodova i službi, posle provedenih 8—15 godina službe u Armiji. Od 450 slušalaca ove škole obično je njih oko 50 iz stranih armija. Svake godine održava se po jedan tečaj koji traje 10 meseci.

Osnovni zadatak škole je da sprema komandante i štabne oficire rodova vojske i službi za rad u okviru divizije i viših operativnih jedinica.

Nastava se izvodi na bazi pouka stečenih u ratu i savremenog razvoja u naoružanju. Škola se sastoji od pet kurseva: 1) opšti kurs za komandante i oficire za generalštabne poslove; 2) za personalnu službu; 3) za obaveštajnu službu; 4) za nastavu i operativne poslove i 5) za pozadinske službe. Postoje tri vrste tečajeva: *redovan tečaj* — za aktivne oficire; *skraćeni tečaj* — za oficire iz civilnih komponenta Armije koji traje tri meseca i obuhvata oficire Nacionalne garde — na položajima komandanata divizija, kao i oficire za štabne poslove i službe u štabovima armija, Komandi pozadine i Ministarstvu vojske; i *informativni tečaj* — za osvežavanje znanja komandanata i štabnih oficira Nacionalne garde, koji traje 6 dana i obuhvata oko 200 oficira. Svi slušaoci redovnog tečaja prvo prate predavanja na opštem kursu, a zatim se raspoređuju po svojim specijalnostima na ostala četiri kursa.

Odgovarajuća škola u Vazduhoplovstvu je Vazduhoplovna komandno-štabna škola (*Air Command and General Staff College*) u vazduhoplovnoj bazi Maksvelu, u Alabami.

2) Ratna škola armije (*The Army War College*).

To je najviša škola Armije, čiji je zadatak da sprema oficire kopnenih snaga za dužnosti komandanta i štabnog osoblja u najvišim komandama i njihovim štabovima: grupama armija, Komandi vojišta i u Generalštabu Ministarstva vojske. Gradivo koje se proučava sastoji se iz obrade planova mobilizacije i ratnih i operacijskih planova upotrebe kopnenih trupa; zatim iz obaveštajne službe, službe snabdevanja i ostalih službi i poslova u štabovima najviših jedinica. Škola se nalazi u Fort Karolaju, Pensilvanija. Nastava traje 9 meseci, a u školu se godišnje prima oko 100 aktivnih oficira svih rodova vojske i službi, koji su proslužili u Armiji najmanje 13, a najviše 21 godinu. Odgovarajuća škola u vazduhoplovstvu je Vazduhoplovna ratna škola (*Air War College*), a u Mornarici Pomorska ratna škola (*Naval War College*). Pomorska ratna škola ima dva tečaja: niži i viši. Niži odgovara Komandno-štabnoj školi Armije, odnosno Vazduhoplovstva, a viši tečaj njihovim ratnim školama.

C) Škole za sticanje najvišeg vojnog obrazovanja spadaju pod nadležnost Ministarstva odbrane, odnosno Zajedničkog odbora načelnika generalštabova i imaju za cilj da pripreme oficire za najtešnju saradnju i koordinaciju u okviru sadejstva i kombinovanih operacija tri vida oružanih snaga. To su:

1) Štabna škola oružanih snaga (*Armed Forces Staff College*) u Norfolku, Virdžinija. Ona ima zadatak da pripremi odabrane oficire sva tri vida oružanih snaga za dužnosti u štabovima zajedničkih dejstava. Na čelu škole se

naizmenično nalaze pretstavnici Vojske, Mornarice ili Vazduhoplovstva. Nastava u školi traje 5 meseci, te se godišnje kroz nju propuštaju po dve klase od po 150 oficira — po 50 iz svakog vida oružanih snaga.

Uslovi prijema u školu su sledeći: da je izabrani oficir proveo u službi najmanje 10 a najviše 21 godinu; da je s uspehom završio *Komandno-štabnu školu*, odnosno odgovarajuće škole u Vazduhoplovstvu i Mornarici; da je zdrav i sposoban i najzad, da ima opštu spremu i sposobnosti za poslovanje u najvišim štabovima. Oficiri sa ratnim iskustvom na odgovarajućim položajima mogu biti primljeni i ako ne ispunjavaju predviđene uslove školskih kvalifikacija. Slušaoci ove škole obično su oficiri čina pukovnika, odnosno kapetana bojnog broda.

Nastava je podeljena u tri dela. Prvi daje opšte osnove: karakteristiku, mogućnosti i ograničenja ratnih sredstava pojedinih vidova oružanih snaga i njihovu tehniku; nužnu saradnju između kopnenih snaga, vazduhoplovstva i mornarice — sve sa ciljem da se dobije solidno znanje u objedinjavanju sva tri vida oružanih snaga; najzad, proučava pomorsko-desantne i vazdušno-desantne operacije iz prošlog rata. Drugi deo nastave obuhvata dejstva na vojištu: organizaciju i sastav združenih snaga, kao i delatnost štabova združenih dejstava. Treći deo obuhvata izučavanje *prekomorskih operacija* združenog dejstva sva tri vida oružanih snaga. U ovom delu nastave izvode se vežbanja u planiranju pomorsko-desantnih i vazdušno-desantnih operacija pri zajedničkom poslovanju štabova. Svaki slušalac dobija tezu po nekom od problema zajedničkog dejstva vidova oružanih snaga, koju obrađuje i čita na skupu, posle čega se razvija diskusija i na kraju nastavnik daje svoju završnu reč.

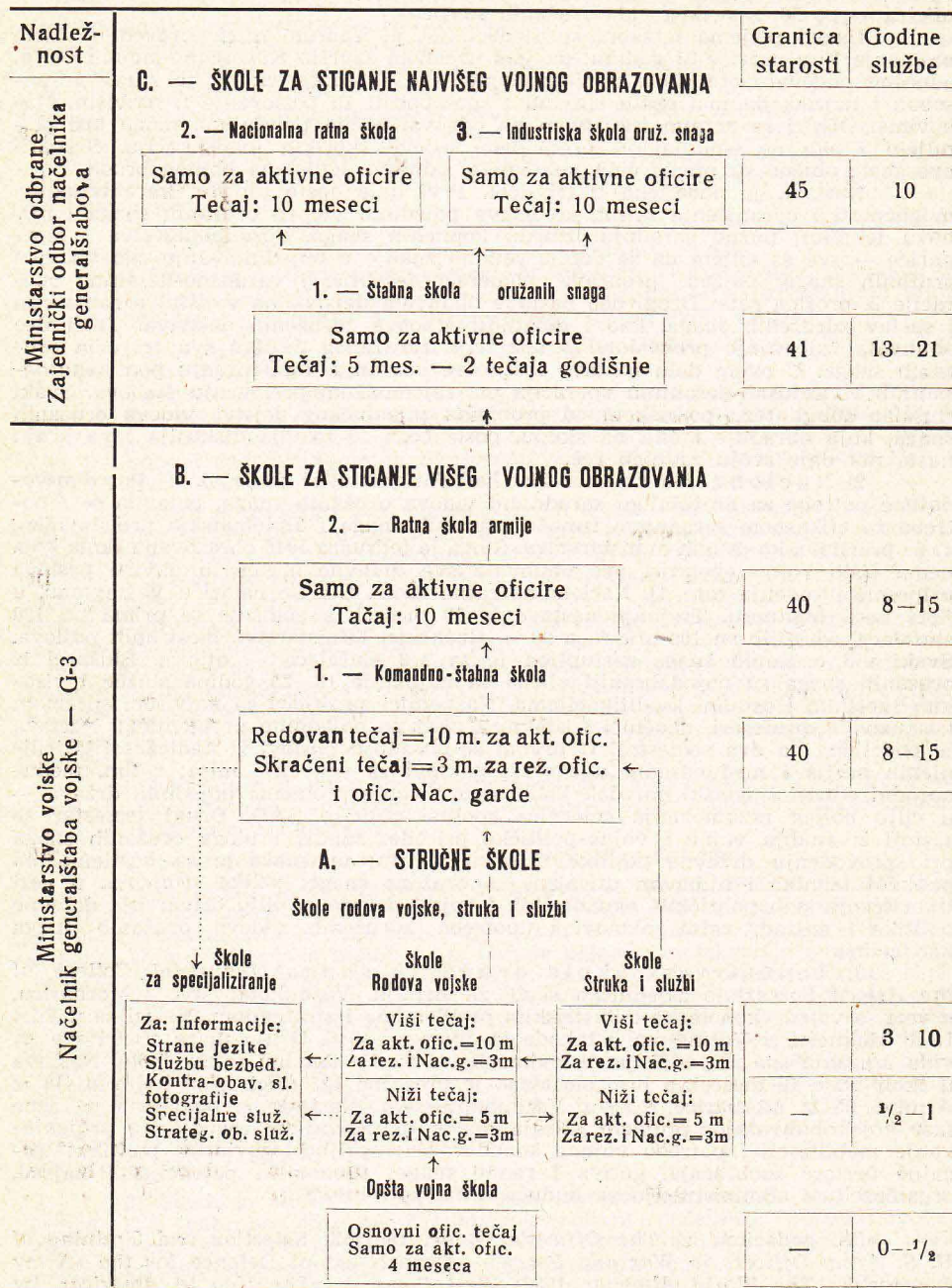
2) Nacionalna ratna škola (*National War College*). — Pored osvedočene potrebe za najtešnjom saradnjom vidova oružanih snaga, pojavila se i potreba za efikasnom saradnjom između oružanih snaga i diplomatskih pretstavnika, kao i pretstavnika drugih ministarstava. Stoga je februara 1946 obrazovana škola koja nema čisto vojno obeležje, već obuhvata sve državne organe u okviru poslova pripreme i vođenja rata, tj. Nacionalna ratna škola. Ona se nalazi u Vašingtonu, u Fort Lesli Makneru. Trajanje nastave je 10 meseci, a godišnje se prima po 120 slušalaca, od kojih su 100-officiri, a 20 — službenici Ministarstva inostranih poslova. Svaki vid oružanih snaga zastupljen je sa 1/3 slušalaca — oficira. Slušaoci iz oružanih snaga su najodabraniji oficiri sa najmanje 18—25 godina službe i visokim školskim i ostalim kvalifikacijama. Nastavnici su oficiri sa najvišom spremom i iskustvom, profesori, naučnici i istaknuti pisci po pojedinim problemima. Nastava je podeljena na dva semestra. U prvom se obrađuju poslovi iz nadležnosti Ujedinjenih nacija i međunarodni ugovori i paktovi za očuvanje mira; zatim, međunarodni odnosi i svetski poredak kao i upoznavanje problema pojedinih država — u cilju boljeg razumevanja smernica spoljne politike SAD. Drugi semestar se sastoji iz studija vojne i vojno-političke prirode: značaj i uloga oružanih snaga pri sprovođenju državne politike u miru i ratu; upoznavanje sa dostignućima nauke i tehnike i njihovim uticajem na oružane snage; *velika strategija* u vezi iskorišćenja svih političkih, ekonomskih i vojnih izvora, u cilju ostvarenja državne politike i najzad, ratni planovi i upotreba združenih vidova oružanih snaga kao celine.

3) Industrijska škola oružanih snaga (*Industrial College of the Armed Forces*) je zajednička škola za Armiju, Vazduhoplovstvo i Mornaricu, u vezi sa vojno-ekonomsko-industriskim problemima i strategijom. Nalazi se u Fort Lesli Makneru, u Vašingtonu i takođe je otvorena 1946. U nju ulaze oficiri sva tri vida oružanih snaga, pod istim uslovima kao i za Nacionalnu ratnu školu. Nastava u školi traje 10 meseci, a broj slušalaca je prosečno 115 oficira, od kojih su 48 iz Armije, 35 iz Mornarice i 32 iz Vazduhoplovstva. Nastava je podeljena u razne faze koje obuhvataju: problem uticaja naučno-istraživačkog razvoja na projektovanje mobilizacije; potrebe vojnog snabdevanja; spoljno-trgovinsku politiku; uticajne faktore saobraćaja, goriva i radne snage; ekonomski potencijal i najzad, organizaciju i administraciju za buduće hitne potrebe.

(Po podacima iz: *The Officer's Guide*, 1951/52; *Selection and Training of U. S. Army Officers in War and Peace* — Department of Defence for the »Army Quarterly«; *The World Almanac 1952*; *West Point* — »The Key to America«, by John Crane and James Kieley)

ŠEMATIČKI PRIKAZ OFICIRSKIH ŠKOLA ARMIJE S.A.D.

Objašnjenje znakova: ———→ Normalan tok
 .....→ Za specijaliste

ZEMLJE BRITANSKE ZAJEDNICE NARODA

BRITANSKI STRUČNJACI O ATOMSKOM ORUŽJU

Zaključci do kojih su britanski stručnjaci došli u pogledu dejstva atomskog oružja slični su onima američkih stručnjaka. Posle atomske eksplozije na Monte Belu, britanski naučnici i oficiri došli su do sledećih zaključaka: atomska eksplozija ima najveće dejstvo u vodi ili iznad vodene mase. Hidrogen apsorbuje neutrone i izbacuje *gama zrake*, koji su najprodorniji. S druge strane, atomska eksplozija na površini zemlje ili u vazduhu nije tako ubitačna kao što se to u početku smatralo. Opiti su pokazali da su, izvan prostora sa prečnikom od 800 m oko tačke na kojoj je izvršena eksplozija, rovovi od metra dubine dovoljni da zaštite ljude od opekotina i zračenja, ako su snabdeveni specijalnim rukavicama i maskama. Međutim, od *gama zraka* ljudi ne bi bili zaštićeni. Što se tiče samog terena, on ne postaje radioaktivan u opasnoj meri. Trupe mogu stupati na teren odmah posle eksplozije. Čak i namirnice se mogu upotrebiti ako su prethodno bile zatvorene u kutije. Prema tome, u atomskom ratu odbrana bi se mogla obezbediti srazmerno neznatnim sredstvima. S druge strane, za atomske napade na vodi potrebno je preduzimati naročite mere. Teškoće se povećavaju ako se napad vrši u blizini vodenih masa čija radioaktivnost može naneti štetu trupama i one strane koja vrši napad.

(Agence France Presse, 3 mart 1953)

BRITANSKA RAJNSKA ARMIIJA

Britanski general Gejl, vrhovni komandant britanske Rajnske armije, održao je krajem februara o. g. svoju prvu konferenciju za štampu u Hildenu (blizu Diseldorfa), u Štabu 2 britanske pešadijske divizije, na kojoj je, između ostalog, rekao i:

da su britanske snage u Nemačkoj u odličnoj formi, dobro opremljene za borbu i spremne da na kratak poziv stupe u akciju — u slučaju potrebe. »Možemo s najvećim poverenjem gledati na svaki zadatak koji bi nam bio postavljen«, rekao je general Gejl. On je dalje rekao da postoje dva glavna razloga za njegov optimizam. Pre svega, britanska Rajnska armija je odlično opremljena i u tom smislu njeno stanje se i dalje poboljšava. Postojeća PT oruđa, poljska i artiljerija srednjeg kalibra, radio-oprema, vozila i britanska puška — o kojoj se toliko mnogo diskutovalo — nalaze se na potrebnoj visini. Britanski tenk *Centurion* i top od 20 funti bila su naročito efikasna oruđa. Novi tip tenka — tzv. *tenk sa teškim oruđem* biće uskoro dopremljen u Nemačku. Kvalitet vozila će, takođe, biti znatno poboljšan postepenim prelaskom na takav tip na kome će motor pokretati sva četiri točka, umesto dva.

Drugi razlog pomenutom optimizmu britanskog Komandanta leži u standardu obučenosti i kvalitetu ljudstva. Stručno obrazovanje i sposobnosti oficirskog kadra su dobri, a pogotovu viših komandanata. Međutim, postoji nedostatak podoficira i vojnih službenika na dugom roku, mada su oni koji se nalaze u Nemačkoj prvoklasnog kvaliteta. Vojna situacija, u odnosu na onu od pre nekoliko godina, znatno se izmenila. Armije koje nisu bile naročito dobro izveštane, sada su dobile odgovarajuću opremu i efikasnost. U isto vreme, *Severna grupa armija*, koja obuhvata britanske, belgiske i holandske trupe, danas pretstavlja vojnu formaciju koja je povezana u čvrstu i jedinstvenu celinu. General Gejl je takođe izjavio da je Armija budna u pogledu problema *atomskog* ratovanja. On izučava ofanzivne mogućnosti atomske bombe i mere predostrožnosti koje treba preduzeti protiv nje. Britanskim jedinicama pridati su američki eksperti da bi nadziravali *atomsku obuku*. Na pitanje da li bi britanske trupe u slučaju rata raspolagale atomskom bombom, general Gejl je izjavio da ne bi mogao ništa više da kaže sem da bi »možda izvestan broj bombi bio stavljen na raspoloženje«. On ne smatra da je atomska bomba postavila ma kakve probleme koji ne bi mogli biti rešeni. Ona pretstavlja samo veoma moćno oružje i »oduvek je bilo neprijatno naći se na onom kraju na kome je upravljeno dejstvo ma kog oruđa«.

Štab britanske Rajnske armije premešten je iz Bad Ojenhauzena u Minhen Gladbah, na zapadnoj obali Rajne. Zgrade novog štaba treba da budu dovršene do juna 1954. Postignut je dobar napredak u pogledu razvoja alternativnog glavnog komunikacijskog pravca preko Anversa. Uredaji koji se nalaze u blizini toga grada mogu biti upotrebljeni na slučaj opasnosti i oni treba da zadovolje postojeće potrebe.

Što se tiče standarda na kome se nalazi obuka i materijal sovjetskih trupa, general Gejl je rekao da ga ne treba potcenjivati. On veruje da su oni na odgovarajućoj visini. U slučaju rata i iznenadnog napada, savezničke snage bi ispočetka bile u nepovoljnijem položaju, ali bi »dobile prednost nad neprijateljem u daljem i dužem toku«. Pored toga, nijedan napad ne bi mogao postići neko veliko iznenađenje, pošto bi se morale otkriti odgovarajuće pripreme s druge strane fronta.

U okviru predviđenih vežbi i manevara za ovu godinu, njihov glavni cilj je da osiguraju najviši mogući standard individualne obuke trupa Rajnske armije. Postavljeni problemi obuhvataju bolju upotrebu tenkova i potpuniju saradnju sa avijacijom.

(Manchester Guardian, 25 februar 1953)

FRANCUSKA I ZEMLJE BENELUKSA

NEKI PROBLEMI FRANCUSKE REZERVNE VOJSKE

Aktivna rezerva u okviru Francuske rezervne armije sastoji se od dobrovoljaca (*Engagement d'entraînement volontaire*) koji se obavezuju da u toku 3 godine izdrže po 30 dana vežbe godišnje (8 dana neprekidno, a ostalo u razmacima sa trajanjem do 3 dana). Ona ima za cilj da pripremi, obuči i formira specijaliste za razne jedinice i da na taj način popuni nedostatak aktivnih kadrova.

Angažovanje u *aktivnoj rezervi* nameće dobrovoljnom obvezniku daleko veće vojne obaveze od onih koje su predviđene za ostalu rezervu — po zakonu od 1928. Stoga se smatra da takav obveznik treba u građanskoj službi da ima izvesne beneficije u pogledu prinadležnosti. Pored toga, on će i u toku perioda vežbe imati veće prinadležnosti od običnih obveznika iz rezerve koji su pozvani na vežbu.

Rezultati u 1952 bili su sledeći: do 1 novembra bilo je potpisano 278 ugovora za oficire, 97 za podoficire i 38 za vojnike. Regrutovanje je zbog zakašnjenja u izglasavanju budžeta bilo preduzeto tek 1 jula 1952, u formi *privremenih ugovora*. Uprkos tome što nije bilo uređeno pitanje beneficija u pogledu prinadležnosti, u toku od šest meseci dobijeni su vrlo ohrabrujući rezultati.

Efektivni koji su bili predviđeni za 1952 i 1953 bili su sledeći: Za 1952 — 200 oficira, 200 podoficira i 300 vojnika;

Za 1953 (prema prvom projektu budžeta) bili su predviđeni krediti za 2.000 oficira, 2.000 podoficira i 600 vojnika. Međutim, zbog nedostatka kredita, broj je morao biti smanjen na 200 oficira, 300 podoficira i 300 vojnika. Predviđeni krediti iznosili su 44 miliona franaka.

Opšta zapažanja o rezervnom kadru. — Brojna jačina kadra rezervnih oficira iznosi najmanje 3/4 oficira armije ratnog stanja ili mobilizacije, iz čega proizlazi ogromna važnost problema zadovoljenja *kvantiteta*. Ako se uzme u obzir tehnički nivo savremene armije, problem *kvaliteta* nije od manje važnosti. Za mnoge položaje i dužnosti mora se računati na rezervne oficire i to one koji imaju visoko stručno pa i naučno obrazovanje. Međutim, bez obzira na njihove tehničke sposobnosti, kadrovi rezervnih oficira moraju imati i vojno obrazovanje. U tu svrhu koriste se dva sredstva: škole za usavršavanje i periodi vežbanja i obuke. Školama treba dati zadovoljavajući program i odgovarajuće nastavnike i kredite. Međutim, poslednja instrukcija koja se odnosi na francusku kopnenu vojsku predviđa isključivo jednu praktičnu vežbu tromesečno, u trajanju od jednog dana i jedan pismeni zadatak. To je sasvim nedovoljno.

Što se tiče perioda vežbi i njihovog izvođenja, one takođe zahtevaju sposobne rukovodioce i odgovarajuće kredite.

Francuski časopis za rezervne oficire (*L'officier de réserve*), u svom broju od marta o. g. stavlja prigovore da se vežbama ne poklanja dovoljna pažnja, iako je jedan od glavnih zadataka stajajuće vojske da spremi i obuči rezervnu vojsku.

Zapostavlja se princip stvaranja i održavanja dovoljnih kadrova rezervnih oficira za vreme mira. U Prvom svetskom ratu, posle Bitke na Marni, Francuska je zbog nedostatka kadrova morala velikom brzinom da unapređuje podoficire u oficire i niže oficire u više činove. Bio je čest slučaj da su poručnici unapređivani u majore itd. Međutim, u eventualnom budućem ratu, ako se uzme u obzir strahoviti tempo razvoja nauke i tehnike, ovakve improvizacije i nagli skokovi neće više biti mogući. Stoga, kadrove treba stvarati, održavati i spremati ih za buduće zadatke — još za vreme mira. U tom cilju trebalo bi pozvati dvostruki broj starešina iz rezerve no što je onaj koji bi zadovoljio potrebe, te na taj način stvoriti odgovarajuće rezerve u kadrovima. Dalje, pozivanjem izvesnog broja penzionera oslobodili bi se mladi ljudi — specijalisti, za službu u aktivnoj rezervi.

Kreditu koji su u budžetu za 1953 predviđeni za nastavu i pozivanje na vežbu iznose svega 664,361.000 franaka i smatraju se nedovoljnim. No, postoje i druge teškoće i nerazumevanje čak i od strane izvesnih državnih ili nacionalizovanih grana privrede i industrije, koje svojim službenicima otežavaju dobrovoljni odlazak na vežbu. Slični slučajevi se dešavaju i u resoru prosvete.

Pomenuti francuski časopis naglašava da u okviru pripreme i obuke rezervnih kadrova, ovima treba stvoriti i *moralni ambijent*. Naprimer, neprihvatljivo je što su oficirski kandidati čekali 11 godina da bi bili unapređeni u čin potporučnika, a potporučnici čekali 7 godina za unapređenje u čin poručnika. Najzad, rezervni oficiri koji su unapređeni 1949 sa obećanjem da će im biti vraćen rang unazad, još i danas čekaju da se to ostvari.

(L'Officier de réserve, Pariz, mart 1953)

POUKE IZ RATA U INDOKINI

Francuska armija se u poslednje vreme nalazi u ozbiljnoj krizi u pogledu svojih efekativa: Evropi nedostaju snage koje se nalaze na Dalekom Istoku. Rat koji se vodi na udaljenju od 13.000 km od Metropole teško opterećuje oficirski i podoficirski kadar — bilo po gubicima, bilo po neprestanim smenama i premeštajima koji ometaju stvaranje čvrste kohezije kod jedinica.

Ljudi koji se vraćaju iz Indokine smatraju da su tamo stekli ratno iskustvo bez presedana i često kritikuju i potcenjuju one koji nisu bili tamo. Nema sumnje da oni u svoje jedinice — u Metropoli — unose nov duh i dinamiku koji nisu za potcenjivanje i koje treba negovati.

Međutim, oni koji su okusili izvesnu samostalnost i nezavisnost u svojim komandnim dejstvima, neki put se teško ponovo podvrgavaju normalnoj disciplini i hijerarhiji.

Postavlja se pitanje da li se iz rata u Indokini mogu izvući izvesne pouke i da li se one mogu primeniti i na uslove eventualnog rata u Evropi?

Oficir koji se na čelu svoje jedinice iz dana u dan bori u zoni koju treba da smiri, mora se detaljno upoznati sa načinom života stanovništva te zone. Tu se radi o bezbednosti ljudstva jedinice i o izvršenju postavljenog zadatka. Ako vojnik ne zna ništa drugo nego da ubija, on će biti uvučen u monstroznan sistem kolektivnog samoubistva. Ako u neki kraj treba da dođe kao okupator, on ne sme da zaboravi da će prva dela njegove jedinice posejati seme mržnje ili smirenja. On će se naći pred stanovništvom za koje će odmah morati da osigura: snabdevanje, zdravstvenu zaštitu, lokalnu upravu, osnovni pravni poredak itd. Sve ovo nameće potrebu da se raspolaže kadrovima koji su pripremljeni za rešavanje takvih problema.

Bezbednost je svakako problem o kome je u ratu u Indokini dobijeno najviše iskustva i koji ima najveći značaj u eventualnom ratu u Evropi.

Svima je poznato, ali se to često zaboravlja, da bezbednost počiva na dva bitna elementa: *obaveštavanju* i samom *rasporedu*. Ukoliko obaveštavanje putem agenata ima u Indokini prioritet nad obaveštavanjem iz dodira s neprijateljem, ovo poslednje nikako ne treba potcenjivati jer ima svoj veliki značaj.

Nikada neće biti suvišno da se naglasi da jedinica treba da organizuje izviđanje na što je moguće većoj daljini (obaveštavanje od strane izviđačke avijacije),

čime se u mnogim slučajevima izbegava mogućnost poraza. Iskustvo u Indokini pokazalo je da treba postići bezbednost na sve strane i u svima pravcima i da opasnost od neprijateljskih zaseda leži u rasturanju jedinice i njenih borbenih delova.

Ako se baci kratak pogled na sistem komunikacija i veza u Indokini, odmah se vidi njihova raznovrsnost i komplikovanost mera bezbednosti koje treba preduzeti za njihovo iskorišćenje.

Ratište Indokine pruža jedan od najkarakterističnijih primera *odbrane velikih prostora* — u ratno vreme.

U eventualnom evropskom ratu, viši štabovi će imati da se bore sa problemima pothranjivanja borbi, zaštite stanovništva i ekonomskih interesa itd. U tom slučaju biće više no ikada potrebna koordinacija javnih službi, regionalne uprave i regionalnih ili operativnih štabova. Treba samo zamisliti kakav će izgledati rat na kopnu sa paralizovanom transportnom službom (pomoću sabotaže i gerilaca, štrajkova, epidemija i kretanja stanovništva), pa će se odmah shvatiti koliko su iskustva iz Indokine dragocena, ako se realno primene na evropske prilike.

U početku eventualnog rata u Evropi, bar onakvog kakav se sada zamišlja, prvi uslov bezbednosti predstavljaće zaštita iz vazduha i to kako aktivna — pomoću presretanja bombardera i dirigovanih projektila, tako i pasivna — bliskom zaštitom skladišta, železničkih čvorova, centara za prikupljanje stanovništva ili trupa itd.

U vezi toga postavljaju se tri problema za koje iskustvo iz rata u Indokini daje podatke i za najmanje jedinice: *prikupljanje snaga*; *pokreti trupa* i *snabdevanje i pothranjivanje u borbi*.

Prikupljanje efektivna može imati karakter jedne nacionalne ili delimične mobilizacije. Nije dovoljno samo označiti njegov cilj, već je potrebno da ta mobilizacija bude brižljivo pripremljena.

Pokreti trupa zahtevaju slobodne komunikacije. Za blisko i daljno obezbeđenje komunikacija potrebna je najtešnja veza regionalne civilne uprave, jer su ti objekti veoma privlačni za dejstvo pete kolone. Ovo obezbeđenje ostaće u toku boja i omogućiće kretanje kolona za snabdevanje. Cela ova organizacija počivaće na dva elementa: stalnim (nepokretnim) i pokretnim snagama, kao što je to slučaj u Indokini.

Podaci vojne, političke ili ekonomske prirode i odgovarajuće mere oslanjaju se uglavnom na ova tri izvora: — *razmišljanje*: prilagođavanje situaciji, ljudima i materijalu; — *smelost*: u ideji manevra i njegovom izvršenju i — *razboritost*: ekonomijom snaga (ljudstva i sredstava).

Gerilska dejstva. — Regrutovanje, obuka i razvoj komandosa u Indokini predstavljaju najtipičnije primere malih savremenih jedinica. Tu se brojna jačina ljudstva izrazito smanjuje povećanjem njegovog kvaliteta. *Borbeni elan, odlučnost, spretnost za noćne borbe, lična inicijativa* itd. orijentišu ove komandose u pravcu specijalnih dejstava malih grupa.

Svi vidovi oružanih snaga moraju izvoditi protivgerilske akcije za svoju sopstvenu bezbednost: mornari — za zaštitu svojih baza; avijatičari — za zaštitu svojih terena i radionica itd.

Trupe moraju vršiti stalno izvidanje i odreći se statičkih položaja u korist stalnog i agresivnog kontakta. Svaka jedinica mora razviti više patrola no što propisuju pravila, da bi izbegla da bude iznenađena. Treba negovati *osećaj infiltracije*. Oklopne jedinice, naprimer, ponovo će preuzeti nekadašnju pokretljivost konjice, ukoliko više budu primenjivale noćne borbe i na zemljištu koje izgleda neprohodno.

Pešadija je obrazovanjem svojih *pokretnih grupa* pokazala veliku elastičnost i efikasnost. Često se govorilo da je Indokina predstavljala rat komandira vodova, kojima je trebalo pružiti prilike za punu inicijativu i imaginaciju.

Efikasna i najbrže moguća upotreba rezervi, što bolje sadejstvo i uzajamno potpomaganje, kao i potreba što boljeg funkcionisanja veza, predstavljaju probleme kojima se mora posvećivati najveća pažnja.

Najzad, sva iskustva koja dolaze sa bojišta treba prorađivati u vojnim školama.

ITALIJA

OKLOPNA DIVIZIJA »ARIETE«

Italijanska oklopna divizija *Ariete*, potpuno je preoružana, dok se divizija *Centauro* nalazi u toku preoružanja. Uskoro Italija treba da formira još jednu, treću, oklopnu diviziju: *Pozzuolo del Friul*, koja će takođe imati najmodernije naoružanje.

Ariete i *Centauro* su do pre nekoliko meseci bile opremljene tenkovima *Sherman*, od 30 t, naoružanim sa po jednim oruđem kalibra 70 mm koji su u početku rata dali dobre rezultate, ali su ih docnije prevazišli drugi tipovi nove konstrukcije. Sada su *Sherman*-i zamenjeni tenkovima *Patton* (M. 47) koji se nalaze i u Koreji; oni imaju 44 t i naoružani su jednim oruđem od 90 mm i sa tri mitraljeza *Browning*. Zaštićeni su oklopom od 12 sm — sa frontalne strane i 8 sm — sa bočnih strana. Motor ovog tenka ima 800 KS, sa radijusom dejstva od 6 časova i utroškom benzina od 8 litara po kilometru. Jedan tenk *Patton* košta 200.000 dolara i Italija je bila u mogućnosti da njima opremi svoje oklopne divizije samo zahvaljujući tome što ove isporuke spadaju u okvir programa naoružanja Atlantskog pakta.

Smatra se da divizija *Ariete* sada ima 250 ovakvih tenkova. 132 puk divizijske artiljerije ima 3 divizionu samohodnih topova 105 mm, 1 divizion samohodnih PT topova 90 mm i 1 divizion PA takođe od 90 mm. Osmi bersaljerski puk ima tri bataljona sa oklopnim vozilima — poluguseničarima (*Halftruck*).

Divizija ima 8.000 ljudi, a pored 250 tenkova i oko 100 samohodnih topova, naoružana je sa 700 mitraljeza, 1.200 lakih i protivtenkovskih oruđa, 450 oklopnih vozila, 1.100 automobilskih vozila i 500 radiostanica. U stanju je da izbaci 14—15 tona granata u minutu i ima ukupnu težinu od 15.000 tona čelika. Troši 1.200 litara pogonskog goriva u minutu, a da bi bila transportovana, zahteva 68 vozova po 30 vagona. Ovi podaci su sami po sebi dovoljni da stvore pojam o tome šta danas predstavlja savremena oklopna divizija.

Prilikom svečanosti povodom smotre kompletirane divizije *Ariete*, italijanski ministar odbrane, Pačardi, izjavio je da će Italija do kraja tekuće godine dovršiti predviđeni program naoružanja od oko 15 divizija, od kojih 10 pešadiskih i 3 oklopne, a pored toga i 4 alpske brigade, dok je peta u toku formiranja.

(*Il Messagero*, 7 mart 1953)

FINSKA

REORGANIZACIJA FINSKE ARMIJE

Prema Ugovoru o miru sa SSSR, efektivni finskih oružanih snaga bili su utvrđeni na 42.000 ljudi, od kojih 4.500 za Mornaricu (tonaža 10.000 t) i 3.000 za Vazduhoplovstvo (60 aviona).

Jedna komisija eksperata, koja je bila obrazovana još 1945, dobila je zadatak da oružanim snagama da definitivnu formu. Ona je juna 1952 podnela Predsedniku Republike svoj izveštaj, s tim da projekat stupi na snagu 1 decembra iste godine.

Prema tome projektu, *brigada* je postala operativna jedinica Finske armije. Vazduhoplovstvo i Obalska odbrana pridati su Generalštabu suvozemne vojske, a unapređenje oficira vrši Ministarstvo odbrane. Organizacija oružanih snaga ima teritorijalni karakter.

Budžet za 1952 predviđao je 8.550 profesionalnih vojnika, umesto 8.000 koliko ih je bilo 1939. U toku zime, efektivni se povećavaju na 15.000. U 1953 godini biće 25.800 regruta. Broj dobrovoljaca, zbog nezaposlenosti, povećava se.

Vazduhoplovni materijal je zastareo.

(*L' Officier de réserve*, Pariz, mart 1953)